

MAN-001-001923

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : Paper-17

(संस्कृतिक) (New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001923

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

सूचन/Instructions :

(१) अधा प्रश्नो इरजियात छे.

(1) All questions are compulsory.

(२) जमशी बाजुना अंक गुण दशवि छे.

(2) Figures to the right indicate marks.

१ नीयेनामांथी कोरिपण बे करिकानो अनुवाद करी समजावो : १४

1 Translate and explain of any two Karikas of the following : 14

(१) दुःखत्रयाभिधाताज्जिज्ञासा तदपघातके हेतौ ।
दृष्टे साऽपार्था चेत् नैकान्ताऽत्यन्ततोऽभावात् ॥

(२) असदकरणादुपादानग्रहणात् सर्वसम्भावाभावात् ।
शक्त शक्यकरणात् कारणाभावाश्च सत्कार्यम् ॥

(३) संघातपरार्थत्वात् त्रिगुणादिविपर्ययादधिष्ठानात् ।
पुरुषोऽस्ति भोक्तृभावकैवल्यार्थप्रवृत्तेश्च ॥

(४) ऊहः शब्दोऽध्ययनं दुःखविघातास्त्रयः सुहृत्प्राप्तिः ।
दानं च सिद्धयोष्टौ सिद्धेः पूर्वोऽङ्कशशस्त्रिविधः ॥

- ૨ સાંખ્યદર્શનનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ જણાવો. ૧૪
- 2 Explain origin and development of Samkhya Darshana. 14
- અથવા/OR**
- ૨ સાંખ્યદર્શનની આચાર્ય પરંપરા વિશે માહિતી આપો. ૧૪
- 2 Give the information about આચાર્ય પરંપરા of Samkhya Philosophy. 14
- ૩ સાંખ્ય મતાનુસાર પ્રકૃતિ વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો. ૧૪
- 3 Give the information about પ્રકૃતિ according to Samkhya. 14
- અથવા/OR**
- ૩ સાંખ્યદર્શન અનુસાર પ્રમાણવિચાર સમજાવો. ૧૪
- 3 Explain પ્રમાણવિચાર: according to Samkhya philosophy. 14
- ૪ સાંખ્ય મતાનુસાર સત્કાર્યવાદ સમજાવો. ૧૪
- 4 Explain સત્કાર્યવાદ according to Samkhya. 14
- અથવા/OR**
- ૪ સાંખ્ય મતાનુસાર સર્ગરચના સમજાવો. ૧૪
- 4 Explain સર્ગરચના according to Samkhya. 14
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write a short note on any two of the following : 14
- (૧) ગુણત્રય ।
- (૨) નવધાતુષ્ટય: ।
- (૩) પુરુષ: ।
- (૪) દેહ-દેહવિભાગા:

MAO-001-001924

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : Paper - 18

(Bhashavigyan) (Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001924

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

१ ध्वनि अेटले शुं ? व्यंजनध्वनिओना विकासनी यर्या करो. १४

1 What is ध्वनि ? Discuss the consonants of Sound's development. 14

अथवा / OR

१ ध्वनिवर्गीकरणना आधार विस्तारथी समझवो. १४

1 Explain in details depends of Sound's classification. 14

२ ध्वनिपरिवर्तननां कारणो सविस्तार समझवो. १४

2 Explain in detail the reasons of phonetic changes. 14

अथवा / OR

२ ध्वनिपरिवर्तननी दिशाओ पर सविस्तार नोध लभो. १४

2 Write a detailed note on directions of phonetic changes. 14

३ पदपरिवर्तननां कारणोनी सविस्तार यर्या करो. १४

3 Explain in detail the reasons of पदपरिवर्तनम् । 14

अथवा / OR

३ 'पद' अेटले शुं ? 'शब्द' अने 'पद' वर्येनो लेद स्पष्ट करो. १४

3 What is the पदम् ? Clarify the difference between शब्दः and पदम् । 14

- ૪ પદપરિવર્તન અને ધ્વનિપરિવર્તન વચ્ચેનો ભેદ વિગતે ચર્ચો. ૧૪
4 Discuss fully difference between ધ્વનિપરિવર્તનમ્ and પદપરિવર્તનમ્ । 14

અથવા / OR

- ૪ ધ્વનિવિજ્ઞાન અને પદવિજ્ઞાનના કાર્યોને વિસ્તારથી સમજાવો. ૧૪
4 Explain in detail the actions of phonetics and પદવિજ્ઞાનમ્ । 14

- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
5 Write short note on any two of the following : 14

(ક) શબ્દલોપસ્ય કારણમ્ ।

(ખ) સ્વરવર્ગીકરણમ્ ।

(ગ) માત્રાભેદઃ ।

(ઘ) કારકમ્ ।

MAP-001-001925

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : Paper-19

(Arthshastra - Adhikaran-1)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001925

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

- १ नीचेनामाधी कोर्षपण बे पर नोध लपो : १४
- 1 Write in detail any **two** of the following : 14
- (१) अर्थ एव प्रधान इति कौटिल्यः ।
- (२) कर्कटसधर्माणो हि जनकभक्षा राजपुत्राः ।
- (३) प्रत्यक्ष परोक्षानुमेय हि राजवृत्तिः ।
- (४) अमात्यनियुक्तिः
- २ कौटिल्यना जवन, समय अने कवन पर सविस्तर नोध लपो. १४
- 2 Write a detailed note on the life, time and literary work of Kautilya. 14
- अथवा/OR**
- २ कौटिल्यना अर्थशास्त्रनी शास्त्रीय शैली पर सविस्तर नोध लपो. १४
- 2 Write a detailed note on the classical style of the अर्थशास्त्र of Kautilya. 14
- ३ कौटिल्यना अर्थशास्त्रना विषयवस्तु तथा स्वरूप विशे विवरणात्मक नोध लपो. १४
- 3 Write a critical note on the subjects theme and form of अर्थशास्त्र of Kautilya. 14
- अथवा/OR**
- ३ कौटिल्य कालीन शासन व्यवस्था. १४
- 3 Explain the कौटिल्य काले शासनव्यवस्था. 14

- ૪ કૌટિલ્યના અર્થશાસ્ત્રમાં નિરૂપિત “રાજ્યચર્ચા”ને વિગતે સમજાવો. ૧૪
- 4 Explain fully the described રાજચર્ચા in the અર્થશાસ્ત્ર of 14
Kautilya.

અથવા/OR

- ૪ ભારતીય રાજનીતિનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ વર્ણવો. ૧૪
- 4 Describe the origin nature and development of 14
Indian politics.
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર વિવરણાત્મક નોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write critical notes on any **two** of the following : 14
- (૧) દણ્ડનીતિ: ।
- (૨) દૂતપ્રણિધિ: ।
- (૩) પુરોહિત: ।
- (૪) ઉપધામિ: ।

MAQ-001-001926 Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : Paper - XX

(Shrimadbhagvat Geeta Adhyay - 10 to 18)

(श्रीमद्भगवद्गीता - अध्याय - १० to १८)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001926

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

१ (अ) नीचेनाभांथी कोरु पशु बे श्लोकोनो आवश्यक विवरण साथे अनुवाद करो : ८

1 (a) Translate the following any 'two' shlokas with necessary explanation : 8

(१) एतां विभूतिं योगं च मम यो वेत्ति तत्त्वतः ।

सोऽविकम्पेन योगेन युज्यते नात्र संशयः ॥

(२) मत्कर्मकृन्मत्परमो मद्भक्तः सङ्गवर्जित ।

निर्वैरः सर्वभूतेषु यः स मामेति पाण्डव ॥

(३) इदं शरीरं कौन्तेय क्षेत्रमित्यभिधीयते ।

एतद्यो वेत्ति तं प्राहुः क्षेत्रज्ञ इति तद्विदः ॥

(४) गुणानेतानतीत्य त्रीन्देहीदेहसमुद्भवान् ।

जन्ममृत्युजरादुःखैर्विमुक्तोऽमृतमश्नुते ॥

(ब) नीचेनाभांथी कोरु पशु बे श्लोकनी पूर्ति करो : ६

(b) Fill up any two of the following verses : 6

(१) यो न हृष्यति ..... स मे प्रियः ।

(२) समः शत्रौ ..... सङ्गविवर्जितः ॥

(३) न तद्भासयते सूर्यो ..... तद्धाम परं मम ॥

(४) अहं वैश्वानरो भूत्वा ..... अन्नं चतुर्विधम् ॥

- ૨ “પ્રસ્થાનત્રયી” શબ્દનો અર્થ આપી, ભારતીય દર્શનમાં તેનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો. ૧૪
- 2 Give the meaning of “પ્રસ્થાનત્રયી” and clarify its importance in Indian Philosophy. 14

અથવા / OR

- ૨ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અને બ્રહ્મસૂત્ર વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો. ૧૪
- 2 Clarify the relationship between ‘શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા’ and ‘બ્રહ્મસૂત્ર’. ૧૪

- ૩ ભક્તિયોગ: (અધ્યાય-૧૨)નો સારાંશ આપી ગીતામાં તેનું મહત્વ દર્શાવો. ૧૪
- 3 Summarise the ભક્તિયોગ: (અધ્યાય-12) and show it's importance in Geeta. 14

અથવા / OR

- ૩ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય-૧૬ (દૈવાસુરસંપદ્ વિભાગ યોગ:)નો સારાંશ આપી, ગીતામાં તેનું મહત્વ સમજાવો. ૧૪
- 3 Give the summary of શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા- અધ્યાય-૧૬ (દૈવાસુરસંપદ્ વિભાગ યોગ:) and explain its importance in Geeta. 14

- ૪ ‘ગીતા જીવન જીવવાની કલા શીખવે છે.’ - આ વિધાનની ચર્ચા કરો. ૧૪
- 4 “The Geeta teaches the art of living life”. Discuss the statement elaborately. 14

અથવા / OR

- ૪ ક્ષર, અક્ષર અને પુરુષોત્તમ વિશે ચર્ચા કરો. ૧૪
- 4 Discuss the ક્ષર, અક્ષર and પુરુષોત્તમ । 14

- ૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write short note on any two of the following : 14

(૧) અશ્વત્થવૃક્ષ: ।

(૨) ગુણત્રયમ્ ।

(૩) શ્રદ્ધાયા: પ્રકારા: (શ્રદ્ધાત્રય)

(૪) મોક્ષસંન્યાસયોગ: (અધ્યાય-૧૮ સારાંશ) ।

MAR-001-001927

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : Paper-21

(Sanskrit Bhasha and Sahitya)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001927

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચન/Instructions :

- (૧) દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ સમાન છે.
(1) All questions carry equal marks.
(૨) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
(2) Figures to the right indicate marks.

૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકનું ભાષાન્તર કરો : ૮

1 (a) Translate any two of the following : 8

(૧) રાજ્યં નિર્જિત શત્રુ યોગ્યસચિવે ન્યસ્ત સમસ્તો મરઃ

સમ્યક્ચાલનલાલિતાઃ પ્રશમિતાશેષો સર્ગાઃ પ્રજાઃ ।

પ્રધોતસ્ય સુતા વસન્તસમયસ્ત્વં ચેતિ નામ્ના ધૃતિઃ

કામ કામમુપેત્વં મમ પુનર્મન્યે મહાનુત્સવઃ ॥

(૨) દુર્લભજનાનુ રાગો લજ્જા ગુર્વી પરવશ આત્મા ।

પ્રિયસહિ વિષમં પ્રેમ મરણં શરણં ન વરમેકમ ॥

(૩) પાતોઽસ્મિ પદ્મનયને સમયો મમૈષ

સુપ્તા મયૈવ ભવતી પ્રતિબોધનીયા ।

પ્રત્યાયનામયમિતીવ સરોરુહિણ્યાઃ

સૂર્યોઽસ્તમસ્તકનિવિષ્ટકરઃ કરોતિ ॥

(४) सव्याजैः शपथैः प्रियणे वचसा चितानुवृत्याधिकं
 वैलक्ष्येण परेण पादपतनैवाक्यैः सखीनां मुदुः ।
 प्रत्यापतिमुपागता न हि तथा देवी रुदत्या पथा
 प्रक्षात्येव तथैव बाष्पसलिलौः कोपोपनीत स्वयम् ॥

(b) नीथेनाभांथी कोर्धपश बे संद्वर्भ सडित सभजवो : ६

(b) Explain any two with reference of the context : 6

(१) अहो प्रमादः परिजनस्य ।

(२) सखी ईदृशः चित्रफलकसत्त्वया आनीतः ।

(३) एषा स्फुटमेव देवी वासवदता ।

(४) देव किं अकारणं एवं पतंगवृत्तिः क्रियते ।

२ रत्नावलीने आधारे तेना कर्तानु नाट्यकार तरीके मूल्यांकन करो. १४

2 Evaluate the guthor of रत्नावली as a dramatist. 14

अथवा/OR

२ रत्नावलीनु पात्रलेखन करो. १४

2 Give a character – sketch of रत्नावली. 14

३ नीथेनाभांथी कोर्धपश बे टूंकनींध लभो : १४

3 Write short notes any two of the following : 14

(१) चित्रफलक प्रसंग ।

(२) यौगन्धरायण पात्र ।

(३) रत्नावली शीर्षक

(3) The title रत्नावली

(४) उर्धदेवनुं ज्वन

(4) Life of हर्षदेव

- ४ नीचेनाभांथी बे छंढ लक्षश उदाहरश सखित समजावो : १४
- 4 Define any **two** metres of the following and explain their structure with illustrations : 14
- (१) शार्दूलविक्रीडितम् ।
- (२) मंदाक्रान्ता ।
- (३) शिखरिणी ।
- (४) पृथ्वी ।
- ५ नीचेनाभांथी कोरु ओक पर संस्कृतभां निबंध लखो : १४
- 5 Write an essay in Sanskrit any **one** of the following : 14
- (१) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि ।
- (२) कालिदासः ।
- (३) यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः ।
- (४) सङ्घे शक्तिः कलौ युगे ।

MAS-001-001928

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : Paper - 22(A)

(Shastriya Nimbandho)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001928

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : / Instructions :

(૧) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ પ્રશ્નો છે.

(1) There are five questions in this question paper.

(૨) નીચેના વિષયો પર નિબંધ લખો.

(2) Write an essay of the following

૧ ભારતીય દર્શનોમાં મોક્ષ વિચાર. ૧૪

1 The idea of Salvation in Indian Philosophy. 14

અથવા / OR

૧ આદિ શંકરાચાર્યનું જીવન અને કવન. ૧૪

1 Life and work of Aadi Shankracharya. 14

૨ ભારતીય દર્શનમાં 'આત્મતત્ત્વ'. ૧૪

2 'Aatmatatva' in Indian philosophy. 14

અથવા / OR

૨ ઋગ્વેદકાલીન ધર્મનું સ્વરૂપ. ૧૪

2 The form of religion in Rigved Era. 14

૩	ભરતનું રસસૂત્ર (અભિનવ ટીકા સાથે)	૧૪
૩	'Ras Sutra' of Bharat (with Abhinav Tika).	14
અથવા / OR		
૩	અલંકારશાસ્ત્રના સંપ્રદાયો	૧૪
૩	Sects of Rhetoric.	14
૪	કાવ્યશાસ્ત્ર અને વ્યાકરણ મીમાંસામાં શબ્દાર્થ વિચાર.	૧૪
4	The idea of literal meaning in poetics and grammatical criticism.	14
અથવા / OR		
૪	ભારતીય દર્શનમાં સાંખ્યદર્શનનું યોગદાન.	૧૪
4	Contribution of 'Sankhya Darshan' in Indian Philosophy.	14
૫	આનંદવર્ધનનો ધ્વનિ વિચાર	૧૪
5	'Dhwani Vichar' of Anand Vardhan.	14
અથવા / OR		
૫	વામનનો રીતિ વિચાર.	૧૪
5	'Riti Vichar' of Vaman.	14

MAS-001-001634

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : Paper - 22

(Vaidik Vangamay) (Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001634

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના / Instructions :

- (૧) પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ પ્રશ્નો છે.
- (1) There are five questions in the paper.
- (૨) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.
- (2) All questions carry equal marks.
- (૩) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- (3) Figures to the right side indicate marks.

૧ આવશ્યક નોંધ સાથે અનુવાદ કરો : (કોઈપણ ચાર) ૧૪

1 Translate with necessary notes : (any four) 14

- (૧) અનુપશ્ય યથા પૂર્વે પ્રતિપશ્ય તથાપરે ।
સસ્યમિવ મર્ત્યઃ પચ્યતે સસ્યમિવા જાયતે પુનઃ ॥
- (૨) દૂરમેને વિપરીતે વિષૂચી અવિદ્યા યા ચ વિદ્યેતિ જ્ઞાતા ।
વિદ્યામીપ્સિનં નચિકેતસં મન્યે ન ત્વા કામા બહવડલોલુપન્ત ॥
- (૩) ન જાયતે મિયતે વા વિપશ્ચિન્નાયં કુતશ્ચિન્ન બભૂવ કશ્ચિત્ ।
અજો નિત્યઃ શાશ્વતોડયં પુરાણો ન હન્યતે હન્યમાને શરીરે ॥
- (૪) મહતઃ પરમવ્યક્તમવ્યક્તાત્પુરુષઃ પરઃ ।
પુરુષાન્ન પરં કિશ્ચિત્ સા કાષ્ઠા સા પરા ગતિઃ ॥
- (૫) અહ્ગુષ્ઠમાત્રઃ પુરુષો મધ્ય આત્મનિ તિષ્ઠતિ ।
ઈશાનો ભૂતભવ્યસ્ય ન તતો વિજુગુપ્સતે ॥ એતદ્દૈતમ ॥
- (૬) ઇન્દ્રિયેભ્યઃ પરં મનો મનસઃ સત્ત્વમુત્તમમ્ ।
સત્ત્વાદધિ મહાનાત્મા મહતોડવ્યક્તમુત્તમમ્ ॥

- २ शतपथ ब्राह्मण विशे परिचयात्मक नोंध लपो. १४
- 2 Write introductory note on शतपथ ब्राह्मणः । 14
- अथवा / OR**
- २ शुनः शेपाख्यान नुं रसदर्शन करो. १४
- 2 Appreciate critically on शुनः शेपाख्यान । 14
- ३ ऐतरेय ब्राह्मण पर परिचयात्मक नोंध लपो. १४
- 3 Write introductory note on ऐतरेय ब्राह्मणः । 14
- अथवा / OR**
- ३ 'सुकन्या-उपाख्यान' नी समीक्षा करो. १४
- 3 Appreciate critically on 'सुकन्या-उपाख्यान' । 14
- ४ कोठपण बे पर नोंध लपो : १४
- 4 Write notes on any two : 14
- (१) कठोपनिषद् - शीर्षकम् ।
- (२) श्रेय प्रेय मार्गः ।
- (३) रथ-रथी रूपकम् ।
- (४) विद्या-अविद्या च ।
- ५ कोठपण बे विशे नोंध लपो : १४
- 5 Write note on any two : 14
- (१) जगती छन्दः ।
- (२) वैदिक स्वरसंधिः ।
- (३) वैदिक संबंधक भूतकृदन्त ।
- (४) त्रिष्टुप् छन्दः ।

MAL-001-001602

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April - 2018

Hindi : Paper-6

(Compulsory) (Kurukshetra - Vyakran)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001602

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

सूचना :

- (१) सभी प्रश्नों के उत्तर देना अनिवार्य है ।
(२) सभी प्रश्नों के अंक दाहिनी ओर निर्दिष्ट है ।

१ कवि दिनकर का जीवन परिचय देते हुए उनके व्यक्तित्व एवं कृतित्व पर प्रकाश डालिए । १४

अथवा

१ 'कुरुक्षेत्र' खण्डकाव्य की संक्षिप्त कथा अपने शब्दों में लिखकर उसके उद्देश्य पर प्रकाश डालिए । १४

२ खण्डकाव्य के लक्षणों के आधार पर 'कुरुक्षेत्र' की समीक्षा कीजिए । १४

अथवा

२ 'कुरुक्षेत्र' काव्य के आधार पर भीष्म पितामह की चारित्रिक विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए । १४

३ 'कुरुक्षेत्र' खण्डकाव्य के आधार पर युधिष्ठिर का चरित्र-चित्रण कीजिए । १४

अथवा

३ " 'कुरुक्षेत्र' में दिनकरजी ने महाभारत के प्राचीन पात्रों के माध्यम से आधुनिक युगबोध प्रस्तुत किया है ।" समझाईए । १४

- ४ भावपक्ष एवं कलापक्ष की दृष्टि से 'कुरुक्षेत्र' का मूल्यांकन कीजिए । १४
अथवा
- ४ 'कुरुक्षेत्र' में वर्णित प्रमुख समस्याओं पर अपने विचार प्रस्तुत कीजिए । १४
- ५ (अ) हिन्दी प्राध्यापक के पद हेतु आवेदनपत्र तैयार कीजिए । ७
अथवा
- (अ) बैंक में खाता खुलवाने के लिए पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए । ७
- (ब) शीर्षक देते हुए एक भावात्मक कहानी अपने शब्दों में लिखिए । ७
-